Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Drži se, narod moj, stoj za svojo in svojih zaveznikov pravico v Trstu, v Gorici, v Korotanu, povsod! Vem, da se boš, zakaj jasna je tvoja misel, ravna je tvoja pot!

Oton Župančič

Letnik IV. | Celovec, v soboto 19. VI. 1949 | Štev. 47 (232)

‚Denacifikacija' v Zapadni Nemčiji

Frankfurt. — Poslovodeči ameriški vojaški guverner Hays je v zvezi z objavo volivnega zakona za tako imenovani zapadno nemški zvezni parlament izjavil, da je brez vsega mogoče, da bo za gospodarskega ministra bodoče zapadnonemške države imenovan bivši predsednik nemške »rajhsbanke« dr. Hjalmar Schacht.

Kakor je znano, je bil Schacht med vodilnimi nacističnimi funkcionarji v Nemčiji in se je kot vojni zločinec moral zagovarjati pred zavezniškim vojaškim sodiščem v Nürnbergu, ki pa ga je oprostilo vsake krivde. Kljub odločni zahtevi nemškega ljudstva, da se Schachta ponovno pokliče pred sodišče, se to ni zgodilo, marveč mu je v Zapadni Nemčiji omogočeno svobodno delovanje. Zdaj pa ga predvidevajo celo za ministra bodoče zapadno-nemške države. Tako torej v resnici izgleda denacifikacija v Zapadni Nemčiji.

Svetovni mladinski kongres bo od 2. do 10. septembra

Zaključeno je bilo zasedanje Svetovne zveze demokratične mladine. Ob koncu zasedanja je poslal izvršni odbor SZDM proglas na vso mladino sveta, naj okrepi svojo borbo proti vojni, za mir in blaginjo na svetu. Izvršni odbor je sklenil, da bo od 14. do 28. avgusta svetovni mladinski festival, od 2. do 10. septembra pa svetovni mladinski kongres.

Pred generalno stavko v Italiji

Kmetijski delavci so deloma uspeli

Rim, (Radio, Reuter). Italijanska splošna sindikalna zveza je najavila generalno stavko v vsej deželi, če mezdne zahteve 1.5 milijona kmetijskih delavcev, ki stavkajo že štiri tedne, ne bodo takoj izpolnjene.

Da podkrepijo svojo neomajno voljo, je bila dne 15. t. m. v podeželskih okrajih 24-urna stavka dveh milijonov delavcev.

Stavka se je začela v sredo o polnoči v protest proti trdovratnosti vlade in veleposestnikov pri pogajanjih s stavkajočimi kmetijskimi delavci. Kmetijski delavci so v svoji borbi deloma uspeli, ker je vlada privolila, da zviša draginjske doklade.

Glavna zahteva sindikata, da se uvede enotni mezdni sistem za vso Italijo, pa ni bila izpolnjena.

V znak solidarnosti s kmetijskimi delavci so v skoraj vseh krajih Italije protestna zborovanja in demonstracije.

Izvršilni odbor sindikalne zveze, ki združuje šest milijonov članov, obtožuje v svoji izjavi delodajalce, da so v zadnjih mesecih zaostrili svoj odpor proti vsakemu zboljšanju gospodarskega stanja delojemalcev in sabotirali ter zatirali njihove sindikalne pravice.

Nadalje je v izjavi rečeno, da tekoča pogajanja za zvišanje mezd in zboljšanje delovnih pogojev v različnih industrijskih panogah ne potekajo zadovoljivo in se zavlačujejo. Izvršilni odbor sindikalne zveze bo koordiniral sindikalne ukrepe vseh prizadetih kategorij delojemalcev v vsej deželi.

Na osvobojenem ozemlju Kitajske se pričenja normalno življenje

Nanking. — Na osvobojenem ozemlju Kitajske se pričenja normalno življenje. Okoli 80 odstotkov kitajskega železniškega omrežja je že v rokah ljudske armade. Promet je v osvobojenih predelih že skoraj povsodi spet vzpostavljen in normaliziran, ker so takoj po osvoboditvi s pospešenim tempom obnovili vse, kar so bile kuomintanške čete na begu porušile. Največ porušenega je bilo v Mandžuriji. Tam so obnovili že 2600 kilometrov železniških prog. V srednji Kitajski so posebne težkoče pri obnovi zlasti zato, ker so kuomintanške edinice, preden so bežale, uničile vse železniške mostove. Pa tudi tam so pri obnovi dosegli že lepe uspehe.

Med severno Kitajsko, Mandžurijo in ostalimi osvobojenimi področji Kitajske so obnovili tudi poštni promet. V Šanghaju prevzemajo obrate in podjetja posebni komiteji, ki jih je pooblastila vlada. Med ustanovami, ki jih zdaj prevzema ljudstvo, so tovarne kovin, kemične tovarne in ladjedelnice. Največ od teh naprav so do konca druge svetovne vojne imeli v svojih rokah Japonci.

Prebivalstvo Tsingtau-a je z velikim navdušenjem pozdravilo osvoboditev mesta. Delavstvo je ščitilo tovarne in najvažnejša poslopja pred nameravanim uničenjem, tako da je mesto skoraj nepoškodovano prešlo v roke ljudske armade. Produkcija in promet sta dosegla spet normalno višino.

Kitajska ljudska armada je postala regularna armada

Nanking. — Demokratična kitajska ljudska armada je na povelje revolucionarnega vojaškega Ljudskega komiteja, ki mu načeluje Mao Tse Tung, dobila novo zastavo in nov znak. Zastava je rdeča in ima v levem kotu zgoraj zlato zvezdo, pod katero je v kitajski pisavi napisano »1. avgust«. Ta dan naj spominja na zgodovinsko vstajo revolucionarnih sil 1927. leta v Nančangu.

Vojaški znak, ki je rdeč in z zlatom obrobljeno zvezdo, prav tako nosi označbo »1. avgust«. Znake nosijo na kapah ali trakovih na rokavu.

Agencija Nova Kitajska poudarja ob tej odredbi revolucionarnega vojaškega Ljudskega komiteja, da je to velik korak naprej k spremembi ljudske armade v regularno armado.

Napredni indijski pisatelji pozivajo na borbo za mir in proti imperialističnim vojnim hujskačem

Delhi (TASS). Na kongresu združenja naprednih indijskih pisateljev, ki je bil pred nedavnem v mestecu Bibani, ker jim je pokrajinska vlada prepovedala, da bi zasedali v Bombaju, so razpravljali o vedno večjih represalijah policije proti demokratičnim silam v Indiji.

V svojem manifestu, ki so sprejeli na kongresu, pozivajo demokratični indijski pisatelji vse svobodoljubne narode sveta na borbo za demokracijo in pravičen mir, proti imperialističnim vojnim hujskačem in njihovim lutkam v kolonialnih deželah.

Sovjetskim pisateljem in sovjetskemu ljudstvu so ob 150 letnici Aleksandra Puškina poslali pozdravno brzojavko.

Kongres je tudi ugotovil vpliv sovjetske literature na literarno delovanje sodobnih naprednih indijskih pisateljev.

Očitno izdajstvo nizozemskih vladnih predstavnikov

Den Haag (TASS). Nizozemski tisk objavlja poročilo parlamentarnega odbora, ki je bil poverjen z raziskovanjem delovanja holandske vlade za časa vojne. Čeprav si je parlamentarni odbor z vsemi silami prizadeval, da bi olepšal delovanje vlade, se mu kljub temu ni posrečil da bi zakril, kar je javnosti že davno znano: da so posamezni člani te vlade očitno izdali nizozemsko ljudstvo.

Iz poročila je razvidno, da je minister de Geer za časa vojne v Londonu vodil protisovjetsko politiko in se poskušal pogajati s Hitlerjem. Direktor letalske družbe »KLM« Plessmann se je po naročilu ministra parkrat sestal z Göringom, da bi ugotovil, pod kakšnimi pogoji bi Nizozemska lahko sodelovala s Hitlerjem.

List »De Vaarheid« piše k temu poročilu v svojem komentarju, da sta za tako hitro kapitulacijo Nizozemske pred Hitlerjevimi četami odgovorna zlasti ministra de Geer in van Kleffens ter desni socialisti Vorrink, Schermerhorn, Hudhard in drugi. Ti ljudje nikoli niso zastopali koristi Nizozemske. Bili so v službi inozemskih sil in nekateri od njih so dobili od angleške tajne službe znatna denarna sredstva. Skupina Vorrink-Hudgard je bila orodje v rokah inozemskih sil. Ni slučaj, da je bil po koncu vojne sestavljen kabinet z ministrskim predsednikom Schermerhornom na čelu.

Na predvečer napada Hitlerjeve Nemčije, piše list, je bila Nizozemska špijonsko središče v pravem pomenu besede. Ljudje kot so Schermerhorn, Vorrink in Hudgard so s svojem delovanje preprečili, da bi ljudstvo spregledalo in spoznalo nacistično nevarnost.

Ob koncu piše list, da ti ljudje tudi danes delajo za inozemske interese in se trudijo, da bi odvrnili pozornost ljudstva od načrtov vojnih hujskačev.

Pogajanja med državo in cerkvijo

»Gazeta katoliškega duhovništva«, ki ga izdaja ministrstvo za prosveto ČSR, poroča o razgovorih, ki so bili med cerkvijo in državo in pravi, da je bila Ljudska fronta Čehov in Slovakov pripravljena, kljub sovražnim izjavam cerkvenih dostojanstvenikov, rešiti vsa sporna vprašanja. Tako je bila Ljudska fronta pripravljena privoliti v poseben zakon, po katerem bi bile cerkvene šole izvzete iz zakona o splošnem šolskem pouku, nadalje so izdelali zakonski načrt, po katerem bi država krila izdatke za cerkve in plače duhovnikom, še več, plačo bi jim celo povišala. Prav tako so se tudi razgovarjali o izdajanju cerkvenih časopisov.

Kljub tej popustljivosti Ljudske fronte so cerkveni predstavniki po vatikanski intervenciji prekinili z razgovori.

Moskva, — (TASS). Sovjetska sindikalna delegacija je odpotovala v Italijo, da prisostvuje kongresu italijanskega sindikata kemičnih delavcev.

Grožnje vlade niso mogle zlomiti stavke francoskih uradnikov

Pariz, (Radio). 24-urna stavka državnih uradnikov in nameščencev javnih uprav v vsej Franciji je zajela okoli milijon ljudi. Stavkali so uslužbenci ministrstev, pošte, cestni pometači, uslužbenci šolstva, civilnega zračnega prometa, sodišč in radijskih postaj.

Stavko so podpirale vse tri francoske sindikalne organizacije: Splošna sindikalna zveza (CGT), socialistični »Force Ouvriere« in krščanski sindikati. Francoski uradniki so začeli stavko zato, ker je vlada zavlačevala reševanje zahtev po zvišanju mezd in plač.

V torek po seji ministrskega sveta je vlada naznanila, da bodo zlasti višje uradnike, če se udeležijo stavke, kaznovali z disciplinskimi ukrepi, poleg tega pa jim bodo zaradi stavke prikrajšali še mezde in plače. Proti tej napovedi so sindikati odločno protestirali in jo označili kot nezakonito in protiustavno. Sicer pa ta grožnja vlade nikakor ni vplivala na stavko.

Gottwald o bodočih nalogah KPČ

Praga (IP). Pred nedavnim je bil IX. kongres Komunistične partije Češkoslovaške, na katerem je Klement Gottwald govoril v bodočih nalogah češkoslovaške Partije. Orisal je program, ki obsega naslednjih 10 točk:

1. Češkoslovaška republika mora izpolniti petletni gospodarski plan, in sicer kvalitativno in kvantitativno ter mobilizirati rezerve v vseh panogah narodnega gospodarstva.

2. Z zboljšano in cenejšo proizvodnjo se bo zboljšala prehrana vsega prebivalstva in prodaja industrijskega blaga vsakdanje potrošnje.

3. Češkoslovaška bo še naprej razširjala in utrdila socialistični sektor narodnega gospodarstva in omejila in odstranila kapitalistične elemente.

4. Na Češkoslovaškem ne bo socializma brez prehoda vasi v socializem in zato mora Češkoslovaška za socializem pridobiti vas, malega in srednjega kmeta in izolirati vaške bogataše.

5. Češkoslovaška bo še bolj utrdila in zboljšala ljudsko demokratičen državni aparat, da bo lahko obvladal vse naloge pri gradnji socializma na Češkoslovaškem.

6. Za izgradnjo socializma si mora delovno ljudstvo vzgojiti lastno inteligenco, ki bo izhajala iz njegovih vrst in ki bo povezana razredno in ideološko z njim.

7. Narodna fronta Čehov in Slovakov ostaja še naprej izraz bloka delovnega ljudstva mest in podeželja na poti Češkoslovaške v socializem.

8. Češkoslovaška pot v socializem je in bo po zgodovinski februarski zmagi pot razrednega boja.

9. Hkrati z notranjo izgradnjo republike bo Češkoslovaška v svoji zunanji politiki, ki gre izključno za tem, da se ohrani mir in zavaruje državna neodvisnost republike v najtesnejšem zavezništvu s Sovjetsko zvezo, ki zagotavlja Češkoslovaški narodno svobodo in državno neodvisnost ter v prijateljstvu z državami ljudske demokracije.

10. Da pa bo Češkoslovaška republika vse to dosegla, je potrebna enotnost in zmožnost KPČ, za katero velja prav tako kakor za vsakega posameznika: »Iz uspehov in zmag ne postati domišljav, vsled porazov in neuspehov ne izgubljati glave!«

Ta program je kongres sprejel kot linijo bodoče politike Komunistične partije Češkoslovaške.

Veliko tovarno umetne svile gradijo v Titovem Velesu. Prejemajo tudi že stroje, ki jih montirajo sproti, ko hkrati še gradijo poslopja tovarniškega kombinata. Tovarna v Titovem Velesu bo najbolj moderna te vrste na Balkanu.

UMRL JE VELIKI SLOVENSKI PESNIK OTON ŽUPANČIČ

V soboto, dne 11. junija v jutranjih urah je prenehalo biti srce za Prešernom največjega slovenskega pesnika in ljudskega umetnika Otona Župančiča, rednega člana Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, častnega doktorja ljubljanske univerze, častnega predsednika Društva slovenskih umetnikov, podpredsednika Zveze književnikov Jugoslavije, poslanca Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, predsednika Slovenske Matice in častnega predsednika Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s Sovjetsko zvezo.

Če pregledamo in presodimo Župančičevo življenjsko pot, moramo ugotoviti, da se Župančič od ljudstva, iz katerega je izšel, ni nikdar ločil. Ko je študiral na dunajski univerzi, je zorel, njegov pogled se je širil in širil. Na potovanju po drugih državah je pesnik z novo silo doživel problem slovenske politične in gospodarske zaostalosti, s katero je bilo v zvezi bedno životarjenje celih pokrajin, ki prebivalstvu ni moglo nuditi kruha.

Ob tem spoznanju je Župančič obračunal z vsemi, ki so v službi temnih reakcionarnih sil hoteli učiti ljudstvo, da mora še naprej vdano in brez odpora služiti svojim stoletnim tlačiteljem — fevdalnim, cerkvenim in posvetnim gospodarjem, ki jih je v tej dobi že začel izpodrivati domači in tuji kapitalist.

Kakor je tudi Župančič z vsem srcem bil navezan na primitivne lepote svoje domovine, se je vendarle uprl lažiromantični ožini slovenske zaostalosti in se s silnim zagonom pognal v veliki svet, kamor je moral tudi narod, če noče poginiti kot beden suženj.

Tako je tudi Župančič — čeprav ne tako jasno in odločno kot v tej dobi že Ivan Cankar — nakazal slovenskemu ljudstvu pot s proletariatom, pred katerim so nazadnjaški »varuhi« svarili ljudstvo kot pred živim vragom. Z »Dumo«, v kateri je izrazil ta svoja miselna dogajanja, je Župančič silno razširil obzorje slovenski liriki, vnesel vanjo povsem novo problematiko, skoraj znanstveno obravnavanje političnih vprašanj, namesto dotedanje mile tožbe v žalostni usodi ljubljene domovine.

V letih pred prvo svetovno vojno je zapel »Žebljarsko«, ki slika delavca, ko v neurejenih razmerah trati svojo življenjsko silo za drugega — brez izgledov na boljše življenje. Njegova »Kovaška« uči, da si bo svojega pravega voditelja izbralo delovno ljudstvo združeno z delovno inteligenco samo iz svoje srede.

Celih 20 let v dobi stare Jugoslavije Župančič skoraj ni pisal izvirnih pesmi. Kot dramaturg se je posvetil skrbi za važno kulturno ustanovo, za gledališče. Skrbel je, da so z odra Slovenskega narodnega gledališča mogli spregovoriti največji duhovi vseh narodov v dostojni slovenski besedi.

Ko pa so se na obzorju začeli kazati grozeči obrisi nove imperialistične vojne, je Župančičev tvorni duh spet zaživel. Takrat je bil vsak posameznik postavljen pred dejstvo, da se je moral s svojo vestjo odločiti za ljudstvo ali proti njemu. Jasno je, da je Župančičevo mesto nujno moralo biti v vrstah borcev proti okupatorju, borcev za svobodo in lepšo bodočnost delovnega ljudstva. Med njimi ga res najdemo od vsega začetka. Že v letu 1941 je za ilegalni tisk napisal vrsto globoko občutnih partizanskih pesmi. Med njimi je treba omeniti zlasti pesem »Veš, poet, svoj dolg?«, v kateri se je z vsem srcem postavil v službo narodno osvobodilnega gibanja.

Kot Anton Pesnik je Župančič pošiljal svoje pesmi partizanskim borcem v hribih in aktivistom po mestih in vaseh. Ko so v prvi težki zimi okupacije dobili v roke njegovo pesem, »Veš, poet, svoj dolg?«, jih je ta pesem navdala z nepozabnim poletom, zanosom in zamozavestjo, s še večjim prepričanjem v veličino in pravilnost oborožene narodnoosvobodilne borbe. Vlivala je poguma in moči tistim, ki so v Ljubljani, dan na dan vršili sabotaže, trosilne akcije, atentate, prenašali orožje, skrivali ilegalce in ranjence. Ta pesem je močno odmevala v vrstah prvih partizanskih edinic. Ta pesem je bila udarec tistim hinavskim klicem na »čakanje«, svarilom pred žrtvami, saj je iz nje izžarela vsa ljudska in nacionalna veličina partizanske borbe. Saj ta pesem poje o borbi za staro pravdo, poje o Blegašu, o Mežaklji, in Krimu in Pohorju, kjer so partizani — maščevalci uresničevali borbeni klic ljudstva: »Zob za zob in glavo za glavo«.

Malokomu je takrat bilo znano, kdo je avtor te čudovite pesmi, v kateri se v skopih, močnih besedah zrcali takratni čas, njegova veličina, njegove naloge, plamteča, razgibana čustvenost ljudstva. Malokomu je bilo znano, da je to podžigajočo, revolucionarno pesem »rjul... in tresel v vse vetrove« najstarejši in največji takrat še živeči slovenski pesnik — Oton Župančič, pesnik, ki se je dolga leta »zagrinjal v molk«, a je v tej odločilni uri razkosanega, poteptanega, a neuklonljivega malega naroda spoznal pota njegove rešitve, pota, ki mu jih je odkrila Partija, ter posvetil ves svoj umetniški dar veliki osvobodilni borbi tega naroda. Oton Župančič je postal glasnik slovenskega naroda, borečega se za svojo osvoboditev.

Ob svoji 70 letnici je dejal: Podvig našega naroda v narodno osvobodilni borbi je bil tisti veliki pretres, ki ti je vzburkal vse misli in vsa čustva in ki je popolnoma razprostil produktivnost. To so bili dogodki, kot sem se zavedel, da jih človeštvo ni doživelo v tisoč letih in moral bi biti top, ko ne bi bil občutil veličine dobe in dogodkov in se ne bi vzbudilo vse, kar je bilo v meni strasti, odpora, ljubezni, misli, upanja, obupa, mraka in svetlobe. Pridružil sem se takoj z vso dušo Osvobodilni fronti in tudi pošiljal pesmi v gozdove. Če ne bi bil bolan, bi me ne bilo zdržalo doma in bi tudi sam odšel v partizane.

Živinoreja - glavni pridelek Kasakstanske republike

Živinoreja je glavni pridelek kasakstanskega gospodarstva. Kolektivna gospodarstva imajo tam po več milijonov živine. V prvih dveh letih povojne petletke je število goveje živine za več kot 280.000 glav naraslo. Število ovac in koz je naraslo za 2,281.000.

Kasakstan razpolaga na neizčrpnih rezervah živine. Kot primer je navedena živinorejska zadruga »Kenes« v pokrajini Dčambul. To kolektivno gospodarstvo ima približno 50.000 ovac z fino volno, 670 konj in 870 goveje živine. Samo s prodajo volne državi dobi kolektivno gospodarstvo en in pol milijona rubljev.

Za uresničitev živinorejskega plana so v Kasakstanu začeli z mehanizacijo dela. Nadalje so ustanovili 200 novih živinorejskih farm in zgradili več tisoč studencev za živino, ki je na paši.

V Pokrajini Lvov posvečajo veliko pažnjo ljudski izobrazbi in zdravstvu

V proračunu Sovjetske zveze je za leto 1949 določeno za pokrajino Lvov 400 milijonov rubljev, to je vsota, ki jo prej niti vsa Galicija ni imela na razpolago.

Nad 263 milijonov rubljev bodo porabili za ljudsko izobrazbo in zdravstvo.

Ob pričetku novega šolskega leta bodo odprli v pokrajini Lvov 4 srednje šole in 70 šol sedemletk z zaključeno srednješolsko izobrazbo. Tudi število učiteljev bo zvišano. Nadalje bodo v rajonskih centrih odprli tudi nove bolnišnice, porodnišnice in lekarne.

V sovjetskih kolhozih so odprli biološke laboratorije

V kolhozih Dnjepropetrovske oblasti so odprli biološke laboratorije. Kolhozniki se namreč poslužujejo rezultatov sovjetske agrobiološke znanosti ter gojijo žuželke za borbo proti škodljivcem v kmetijstvu. Poleti bodo po bioloških metodah uničili te rastlinske škodljivce na površini 200.000 ha. Biološki laboratorij v kolhozu »Obletnice velikega preloma« je pričel že razmnoževati posebne žuželke, ki jih bodo v kratkem spustili na njive, da bi uničile razne škodljivce.

Plan celotne sovjetske industrijske proizvodnje so presegli za 0.2 odstotka

V Moskvi so objavili poročilo osrednje statistične uprave ministrskega sveta Sovjetske zveze o uspehih izpolnitve državnega plana za obnovo in dvig narodnega gospodarstva Sovjetske zveze v prvem tromesečju leta 1949. Poročilo poudarja, da so pri izpolnjevanju plana odkrili nova sredstva v industriji, ki so vladi omogočila povečati plan za prvo tromesečje letošnjega leta. Povečani plan celotne industrijske proizvodnje je bil prekoračen za 0,2 odstotka.

DROBNE VESTI

V Ostružnici pri Beogradu gradijo 680 metrov dolg most čez Savo. To bo prvi večji most v FLRJ za dvojni železniški tir. Širok bo 13 metrov. Nosilna konstrukcija, železni ločni nosilci, bodo [illegible]eli na 15 steblih in bodo imeli razpetine po 95.5 metrov. Most bo omogočil zvezo med zemunsko postajo in niško progo, nadalje pa z Banatom, ko bo zgrajen tudi most čez Donavo na vzhodni strani Beograda. Delajo ponoči in podnevi v več posadih.

*

V Srbiji deluje okoli 600 obrtnih zadrug, ki štejejo nad 12.000 zadružnikov. Tudi v zadrugah so začeli ustanavljati delovne brigade, ki pa jih je zdaj šele 197. V prvem trimesečju je bilo v obrtnih zadrugah 92 udarnikov. Obrtne zadruge imajo okoli 2000 vajencev. Delo po normah se še ni dovolj razširilo. V prvem letošnjem trimesečju je delalo po normah 5000 delavcev.

*

Živahna gradbena dejavnost v Istri. V Podlabinu gradijo 125 stanovanjskih poslopij za rudarje. V požganih naseljih so letos do junija obnovili 178 stanovanjskih hiš, 200 pa jih še gradijo. Mnogo gradbenih del je v večjih krajih, zlasti v Pulju in na Reki. V tem mesecu bodo popolnoma končali obnovo požganih naselij. Letos morajo zgraditi 728 hiš. Doslej so opravili največ dela v pazinskem okraju.

PO ŠIRNEM SVETU

Rim, (AFP). Generalni sekretar socialistične stranke (Saragat) Mondolgo je podal odstavko, ker je deželno vodstvo stranke odklonilo njegov predlog, da se kongres preloži.

Moskva. — Sovjetski minister za plavžarsko industrijo, Tevosjan, je bil imenovan za predsednika ministrskega sveta. Njegov namestnik za plavžarsko industrijo je Anatol Kusmin.

Atene. — Vojaško sodišče v Tripolisu na Peloponezu je izreklo smrtno obsodbo nad pred kratkim ujetimi partizani. Med obsojenci je tudi minister svobodne grške vlade za Peloponez, Moulopougos.

Kalkuta, (AFP) Pri volitvah, ki so bile v Kalkuti, je dobil kandidat levih strank, Chandra Bose 19.030 glas., medtem ko je bilo za kandidata meščanske kongresne stranke oddanih samo 5780 glasov.

Nanking. — Narodnoosvobodilne čete naglo prodirajo v smeri proti Kantonu. Osvobojeni sta že mesti Jungan in Lungčun, ki ležita približno 110 kilometrov od Kantona. Približno 80 odstotkov kitajske železniške mreže je že v rokah narodnoosvobodilne armade. Partizanske enote na otoku Hainan so se že na 90 kilometrov približale najvažnejšemu pristanišču Njulin, kjer so ležale pošiljke ameriškega orožja za Kuomintangovo vojsko.

Berlin, (TASS) ADN poroča, da je Kiel kakor tudi pokrajina Schleswig — Holstein (angleška zasedbena cona), danes najrevnejša pokrajina v Nemčiji. 23 odstotkov vsega tamkajšnjega prebivalstva, to je skoraj četrtina vsega odraslega prebivalstva je brez posla.

Lake Success, (Reuter). Izrael je protestiral pri Varnostnem svetu proti poročilom, po katerih naj bi britanska vlada začela s ponovnim pošiljanjem orožja arabskim državam.

New York, (Radio). 500.000 rudniških delavcev v ZDA je dne 13. junija t. l. pričelo z en teden trajajočo stavko, ki jo je napovedal predsednik njihovega sindikata John Lewis. Ta stavka je druga največja stavka v tem letu v premogovni industriji in obsega 17 držav.

Berlin. — Občinski svet zahodnega Berlina je dovolil, da na njegovem območju odprejo dve zasebni banki. Demokratični krogi Berlina poudarjajo, da je to kršitev sklepa zavezniškega poveljstva o odpravi starih bank in oživljanje bančnega monopola bivših lastnikov v zahodnem Berlinu.

Atene. — Grška narodnoosvobodilna armada je po osvoboditvi celotnega Gramosa začela z ofenzivo v Tesaliji in zadala hude udarce atenski vojski pri mestu Karditsa. Tudi na otoku Samos v Egejskem morju se je borba zaostrila. Partizani nadzorujejo tam že večji del otoka.

Praga, (ČTK) 30 članska kitajska sindikalna delegacija z namestnikom generalnega sekretarja kitajske sindikalne zveze Liu Ling-om na čelu je prispela po zračni poti 14. junija t. l. v Prago, od koder bo nadaljevala svoje potovanje na konferenco Svetovne sindikalne zveze v Milano v Italiji.

New Delhi, (TASS) Indijske čete so zavzele kneževino Sikim. V komunikeju, ki je bil ob tej priložnosti izdan, je rečeno, da je endijska vlada storila ta korak zato, da bi »odpravila morebitna resnejša nasprotja med ljudstvom in vladarjem«. Administrativno upravo nad kneževino bo imel minister, ki ga bo imenovala indijska vlada. Kneževina Sikim meji s Tibetom, Nepalom in Butanom ter ima velik vojaško-strateški pomen.

New York, (TASS) Varnostni svet je sklical za dne 16. t. l. sejo, na kateri bodo ponovno obravnavali sprejem naslednjih držav: Albanije, Mongolske ljudske republike, Transjordanije, Portugalske, Irske, Madžarske, Italije, Avstrije, Romunije, Bolgarije in Finske.

Rim. — V torek, dne 14. junija t. l. so v mestu Bologna v Italiji v znak protesta proti umoru dveh kmetijskih delavcev po nekem veleposestniku in policistih prekinilo delo za tri ure.

Budimpešta, (Radio). 13. junija je minulo eno leto od združitve obeh madžarskih delavskih strank v enotno stranko madžarskega delovnega ljudstva.

VABILO

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR HRANILNICE in POSOJILNICE

za Št. Janž in okolico, r.z.o.z.

ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949 ob 15. uri v zadružni pisarni pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev,
3. Pregled in odobritev računskega zaključka za leto 1948,
4. Sklepanje o čistem dobičku,
5. Sprememba pravil,
6. Volitev upravnega odbora (načelstva),
7. Volitev nadzornega odbora,
8. Slučajnosti.

Opomba: Ako ob določeni uri ne bi bilo zastopanih zadostno število deležev, je eno uro pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa veljavno ob vsakem številu zastopanih deležev (§ 35 pravil).

Vse člane vabimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora in jih opozarjamo, da ležijo nova pravila na vpogled v pisarni zadruge.

Načelstvo

FRANCE BEVK: ČEZ NEKAJ DNI

Iz partizanskih spominov

Štiri ali pet dni smo se tiščali v tistem zavetju, ko so nas prišli iskat. Vračali smo se po isti poti, po kateri smo bili prišli. Pomladni dan z redkimi oblački na nebu se je že nagibal proti večeru. Nismo več hodili previdno, s tatinskim korakom in z izvidnico, ampak med glasnim razgovorom in smehom. V tesni dolini in po bližnjih obronkih že dva dni ni odmel noben strel. Srce nam je bilo lahko in dozdevalo se nam je, da se nam sproščeno nasmiha tudi priroda, ki se je v isti višini še komaj zaznavno ovijala v popje in zelenje.

Tisti breg se nam ni zdel tako strm, ko smo se pred dnevi spuščali po njem, zdaj smo se s težko sapo vzpenjali navkreber. Prva kmečka hiša nam je bila tako blizu, da bi od nje lahko zalučal kamen v naše skrivališče. To je bila tista hiša, v kateri je bila nemška pobočna izvidnica smrtno ranila mlado aktivistko. Zdaj so se pred njenim pragom igrali otroci kakor da ni še pravkar visela nad njo grožnja požara in smrti. Na tnalu je cepil drva vshajkani Kirgiz, ki smo ga bili oni dan srečali v grapi. Srečen, da je rešen stiske, nas je smeje pozdravljal s svojimi mongolskimi očmi.

Pogorišče v položnem bregu, ki se je na velikonočni večer tako pošastno svetilo v noč, je bilo že mrzlo in mrtvo. Na širokem prostoru ob poti so črneli ostanki desk in tramov. Dvigali smo se na višine Vojskega nad Gačnikom. Oči so zamišljene objemale pokrajino, ki je bila nedolgo od tega pozorišče hudega boja. Cesta, na kateri so se v mraku po bitki brigade razvrščale za nov pohod. Znane skale, znane skupine drevja, kjer smo nedavno preživljali težko preizkušnjo. Zdelo se nam je, da je vse to že zdavnaj za nami in je ostal le zgolj spomin. Prebujal se nam je tih nasmeh, s kakršnim človek gleda na srečno prestano nevarnost.

Bil je že mrak, ko smo prišli do Žgavca. V samotni hiši je šumelo kot v čebeljnem panju. Odseki Pokrajinskega odbora so se bili pravkar zatekli vanjo, bilo je konec njihovih krivuljastih poti na umikih, čakali so večerje. Na ognjišču je gorel velik ogenj in usipal široke pramene svetlobe pred prag, kjer smo si znojni gasili žejo. V izbi, ki jo je medlo razsvetljevala edina karbidovka, je nekdo z visokim glasom zapel partizansko pesem, drugi so jo povzeli za njim.

Zvoki pesmi so trepetali v noč, umirali so za nami, ki smo odhajali dalje v temo. Redke zvezde so na pol zakrivali oblački, videti je bilo le bližnje tenje dreves, na stezi in na klancu se je belilo kamenje. To je bila tista zemlja, kjer je pred dnevi divjal najhujši boj, ki je odločal tudi o naših dejanjih. In še mnogo več kot o našem življenju. Tiho smo šli mimo skupnega groba, v katerem je ležal major Stenjka in njegovi tovariši. V noči je bilo sredi rjave trate komaj razločiti svežo gomilo.

V majhnih oknih na Vojščici se je igrala svetloba, ki so vznemirjale sence. Tudi ta osamljena hiša, ki je prvi april preživela med dvema sovražnima ognjema, je ta večer polna šumela. Ob njenem vogalu je tiho, nepremično stala partizanska straža.

Pot, ki je peljala navzdol, zdaj po blatnem kolovozu, zdaj vprek preko senožeti, je bila sklizava. Noga je zdaj pa zdaj spodrsnila, roke so lovile ravnotežje in plavale. Globoko v Kanomeljski grapi je odjeknil osamljen strel in se odbil ob bregovih. Pod nami se je zasvetil ozek pramen svetlobe, ki je uhajal izza spuščene zavese.

Hiša, vasica, konec naše poti. Tu so bile Ogalce, od koder je bila na velikonočno jutro siknila v zrak raketa in dala znamenje za splošen napad. Zdaj je bila vasica temna, mirna, pogreznjena v mrak. Ni bilo prvič, da smo stopili v Petrovo hišo, ki nam je zmeraj na stežaj odpirala vrata. Med ofenzivo je bilo v nji nemško poveljstvo, zdaj je sprejela Pokrajinski odbor pod svojo streho.

Obhajala me je tiha radost ugodja in občutek varnosti, ko sem spet sedel za kmečko mizo, in gledal domače, prijazne obraze. V tistih hribih so si vse izbe tako podobne, da mi je bilo, kakor da sem že mesece preživel med tistimi stenami, pravkar odšel, in se spet vrnil. Kaj ste medtem doživeli, dobri ljudje? Nemo, le z očmi smo se vpraševali in si prav tako odgovarjali le s pogledi. Kaj nam prinese jutrajšnji dan? Bilo mi je jasno kot krajcar na dlani, da se naglo bliža konec vojne in da je zadnja ofenziva končana. Ali je bila res zadnja? Takrat bi mi nihče ne bil mogel povedati, da v tistih gorah ne bom več slišal sovražnikovega strela.

Poslušal sem borce, ki so zdaj v skopih zdaj v gostih besedah obnavljali zapletene doživljaje tistih dni. Nič koliko nevarnosti, neverjetnih zapletljajev, zank in zased, iz katerih se je ta ali oni le skozi ozko špranjo srečnega naključja izmuznil v življenje. Vsi, ki so bili ob uri napada odtrgani od jedra, niso našli tiste ozke špranje iz zagate, v kateri je prežila smrt. Nanje sem mislil vse tiste dni.

Kaj je z ranjenci, ki so jih zvečer po bitki odnesli na plahtah in jih v majhnih skupinah poskrili v grmovje? Njihove okrvavljene obveze in sinjkasti obrazi so me zasledovali vse ure nespečnosti v nočeh. Izvedel sem, da so bili eno skupino odkrili Nemci in jo brez usmiljenja poklali. Padel je tudi dobrodušni bolničar, stopil je bil iz skrivališča, da ranjencem prinese vode in hrane in zadel na nemško patruljo. Vsi drugi so v molku in žgočih ranah preživeli hladne noči in deževne ure pod vejami smrečja in golega grmovja.

Tisti, ki so po umiku sovražnika prvi stopili na višine Vojskega, so na vseh pobočjih in samotah srečevali mrliče. Borci so ležali raztreseni kakor so padli v boju in čakali pokopa. Le nekatere so že zagrebli domačini. Razsejanost grobov je pričevala, kako širok je bil obroč, ki je oklepal naše edinice. Oko je iskalo še tega in onega tovariša, vpraševalo, kaj se je z njim zgodilo. Nekateri se je spet prikazal s širokim smehom, kakor da se ne more naradovati zemlje in neba nad njo. Vsak je nosil s seboj široko povest o čudežni rešitvi. Preveč jih je bilo, ki se niso več oglasili. O tem ali onem, ki smo ga pogrešali, se je raznesel glas, da počiva na tem in tem obronku, ob tem in tem drevesu. Ali da je bil ujet in odpeljan od Nemcev.

Ne vem več, koliko jih je bilo — trideset več ali manj — ki jih je bil sovražnik zajel in gnal proti Idriji. Postreljeni so bili v bregu nad sotesko Bele. Vsi razen Vita Kraigherja, ki so ga čakale še muke, nato smrt ob zori svobode. Srce je nam zastalo, ko smo izvedeli za njegovo zajetje; slutili smo njegovo nadaljnjo pot. Laže je bilo tistim, katerih življenje je ugasnilo v samotah Vojskega. Predolga je njih vrsta, da bi jih naštel — kakih štirideset — vseh se več ne spominjam, vseh niti nisem poznal. Padla je tudi Albinca, ki je skoraj neopazno živela med nami in sem z njo komaj kdaj spregovoril po nekaj besed. Imenujemo jo zato, ker je njena smrt naredila name ne vem zakaj tako bolesten vtis. Morda zato, ker sem takrat videl v nji pooseblјene vse tiste velike in tihe žrtve, ki neimenovane ležijo raztresene po vsej slovenski zemlji.

Še danes stoji kot živa pred mojimi notranjimi očmi, vsa bela v obraz, z malce plahim, vprašujočim pogledom in toplim nasmehom na ustnicah. K nam je bila prišla leta trinštiridesetega na zimo, ko na rjavih pobočjih še ni bilo snega. Ni bila borka, vodila je kuhinjo, bolehna je s tiho predanostjo prenašala težke pohode. Nekoč sem jo našel s pogledom uprtim v cerkljansko stran in s solzami v očeh, tedaj sem spoznal, da jo muči hrepenenje po domu. Resnično veselo sem jo videl takrat, ko sem jo po vrnitvi iz Bele Krajine srečal v Cerknem, njeni rojstni vasi. Tiste dni jo je po mučnih pohodih tresla vročica, a je z bolnim nasmehom zatrjevala, da nič ni, da ji je že bolje in ni zaostajala za kolono. Na veliko noč, v trenutku najbesnejšega napada, je bila kot mnogi drugi iznenada odrezana od ostale ko'one in obkoljena od sovražnikov. V skrajnem naporu, da se reši, si je izvila nogo, dva ujeta borca sta jo morala nesti na nemško poveljstvo, ki jo je zaslševalo. Kdo ve, kaj so hoteli izvedeti od nje, ki nič važnega ni mogla vedeti in bi bila molčala, da je tudi vedela. Domačinom je rekla: »Pozdravite moje doma in povejte jim, kaj se je z menoj zgodilo. Vem, kaj me čaka.« Bila je bolj bleda kot po navadi, a niti najmanjšega strahu ne trepeta ni bilo v njenem glasu. Ustrelili so jo v samotnem kraju za vasico, a njeno truplo so zagnali na kup vejá in dračja pod potjo. Padla sta tudi oba partizana, njena nosača. Domačini so jo pokopali na bližnji trati.

Težko mi je bilo stopiti na njen grob, ki se mi je takrat tako čudno zasmilila v njeni ugasli mladosti. Teh nekaj besed o nji sem napisal, da se oddolžim njenemu spominu...

Dan po našem prihodu je bila za padlimi borci komemoracija na enem izmed skupnih grobov v dolinici Gačnika. Kup rjave zemlje je bil čez in čez pokrit z zelenim smrečjem, gomilo so v četverokotu obkrožali partizani z zresnjenimi obrazi in s puškami ob nogah. Kot predsednik Pokrajinskega odbora sem moral žrtvam spregovoriti poslednje besede. Imel sem tiste čase nič koliko govorov za razne prilike a mi ni bilo še nikoli tako težko izraziti tega, kar sem čutil. Pretrgane besede so se mi le z največjo muko, kakor v kosih lomile iz srca. Od joka, ki mi je venomer silil v grlo, mi je glas trepetal in umiral kot plamen v vetru. Nisem se več ubranil solz, ko se je oglasila žalostinka.

»Kot žrtve ste padli v borbi za nas...«

Že večkrat sem slišal to pesem, a se mi še nikoli ni zdela tako živa, tako neposredna kot v tistem trenutku. Ne kdaj prej ne pozneje nisem tako globoko občutil njene pretresljive lepote. Izražala je vse tisto, kar ni moglo v moje jecljajoče besede. Besedilo in napev — kakor da sta z bolečino porojena naravnost iz doživetij tistih dni in iz svežih grobov... Srce mi je krčevito zastajalo, kakor da mi je tuja roka segla v prsi in mi ga stiska.

Dan je bil lep, miren kot stoječa voda. Sonce je zalivalo bregove, ki so živo odjeknili od salv. Po jasnem nebu pa so plavale srebrne jate letal, za njimi so se vlekli beli, oblačkasti trakovi in se trgali v kosme.

JURIJ GERMAN: Potovanje v megli

V ušesih mu zvenijo še besede poslovilnih govorov, on pa že sedi v letalu. Šest vijakov brni z ritmičnim valovanjem zvokov nad veličastnim prostranstvom Atlantika. Spodaj drvijo oceanski valovi. Spodaj plavajo »libertyji«, naloženi s cigaretami, tobakom, »Virginija«, žvečilnim gumijem konservami, gansterskimi filmi, detektivskimi romani. Spodaj plovejo udobni lajneri s plavalnimi bazeni, z dvoranami za tenis, z restavracijami, saloni za kadilce, palubami za sprehode in palubami za igre. »Libertyji« in »lajneri« — to je Marshallov plan. Konserve in gospodarski svetovalci so Marshallov plan. Detektivski romani in filmi s psihopatičnimi morilci so Marshallov plan. Daleč v megli je marshallizirana Evropa.

Paul Grey Hofman, administrator za uresničenje Marshallovega plana, sedi zleknjen v naslanjaču. V rokah ima knjigo, ki jo je pravkar prelistal. To knjigo je napisal Anglež Herbert Wells. »Rusija v megli« je njen naslov. Piše o Rusiji tistih davnih časov, ko je Wells z zadovoljnim samozadoščenjem imenoval Lenina sanjača.

Hofman pokliče krmarja.

»Tukaj sem, sir«, pravi krmar in po stari vojaški navadi salutira.

»Kje je Rusija?« vpraša Hofman.

Krmar pokaže z roko. Rusija je tam. Pogled mu postaja zamišljen. In ko da je odsoten z mislimi, pravi:

»Videl sem, kako se tepejo ti fantje, sir. Tam je njihova dežela, sir, na tisti strani.«

Mister Hofman je namršil obrvi in odpustil krmarja. In spet začne listati po knjigi. »Tam je njihova dežela, sir, na tisti strani.« Potem zaluča Wellsovo knjigo po tleh in vzame v roke priročnik o Sovjetski zvezi. V tem priročniku so samo številke, toda čedalje Paul Hofman prelistuje strani, toliko mračnejši postaja izraz njegovega obraza. To niso sanje. To je življenje. Petletke. Jeklo, železo, tekstilije. Gradnja strojev. Elektrifikacija. Železnice. »Tam je njihova dežela, sir, na tisti strani.«

ATENE

Vaš denar, sir, ni potrošen zastonj!

Letalo je pristalo v Atenah. Ob šestnajstih trideset sprejema Hofman v hotelu Grke in se sprehaja vpričo njih v širokih hlačah z naramnicami. Grki so v frakih. On se požvižga na to. Saj je gospodar.

Majhen, trebušast Grk poroča. Hofman hodi in posluša. Pridobivanje rudnin znaša šestnajst odstotkov predvojne ravni. Metalurgija, petdeset odstotkov. Ladjedelništvo, petnajst. Proizvodnja kmetijskih strojev, dvanajst.

»Nič ne de, vaše ravnanje je pravilno. Obnova industrije ni vaša stvar. Vaša naloga je borba s partizani in sploh z vsemi rdečimi. Kar potrebujete, vam bo dal Marshallov plan: denar, orožje, stroje.«

V razgovor poseže drug Grk z brado:

»V naših skladiščih leži 35 milijonov kilogramov tobaka.«

»Vam sploh ni treba gojiti tobačnih nasadov«, ga pretrga Hofman. »Krompir sadite. Naši načrti imajo v vidu popolno likvidacijo tobačnih nasadov v Grčiji. Krompir bolje ustreza našim potrebam. Kar se tobaka tiče, naša »Virginija« zadošča za vso Evropo.«

In Grki v frakih se priklonijo in odidejo. Zvečer se Hofman vozi v ministrskem »pakkardu« po mestu. Dušljiva megla leži na razvalinah. Tanki Caldarisov oficir z angleškimi očesci sedi poleg njega in hlapčevsko pripoveduje o tem, kakšno je bilo delovanje ameriškega generala Van Flyta v Rumeliji. Pokončal je vse partizanske otroke, ki so pobegnili v Gujonsko gorovje... »Prav dobro« je suho rekel Hofman.

Na trgu je izpostavljena na ogled glava ubitega partizana.

»Tako obračunavamo z njimi«, govori oficirček«: »Vaš denar, sir, ni potrošen zastonj.«

Na letališče spremljajo mistra industrijci.

LONDON

Anglija jè konjsko meso!

Zdaj je v Angliji. Za okni stanovanjskih prostorov »Continentala« je megleno, on pa ne vidi megle, tudi ne opazi stenografa, tajnika, lakaja. Ne utegne.

Razmišlja o neprijetni zadevi: preprosti člani laburistične stranke v Stringstonu so zahtevali, naj iz Anglije oddidejo oddelki vojaških letalskih sil Združenih držav Amerike in prosili Attleeja, naj pokaže, da naša laburistična vlada ni hlapec »Wallstreeta«.

Nato ministrstvo in vprašanje o carine prostem uvozu ameriškega blaga v Anglijo.

Nato vprašanje o nekompetenci angleških sodišč za sojenje ameriških vojakov...

Nad Londonom visi meglen oblak. V megli se gibljejo sence — to so delavci, vračajoči se iz tovarne. Bedne bajte, lačni otroci, v meglenem ozračju se sliši psovanje pijanca, stražniki vlečejo nekoga s seboj.

V prodajalni živil, v katero je vstopil Hofman, govori neobriti komi.

»Norma slanine je bila dve unči na teden (unča — 28 gramov), zdaj je znižana na eno unčo. Anglija jè konjsko meso. Kmalu bomo pojedli vse konje, sir. Da bi Američani crknili s svojim prekletim Marshallovim planom! Moj brat se je včeraj vrnil s Poljske in je bil tudi v Češkoslovaški. Tam so ljudje že začeli živeti po človeško, sami so svoji gospodarji. Nobenega Marshallovega plana! Mi smo že požrli 750 tisoč konj, hvala bogu. Kmalu ne bo več tradicionalnih konjskih dirk, tudi te konje bomo požrli...

Mister Hofman je obiskal še eno trgovino v Westendu. Funt težka doza pastete stane tu 65 šilingov, škatlica konserve 21 šilingov, zavoj kandiranega sadja 30 šilingov.

Pozneje, v hotelu, je našel v časopisu notico o zaslužkih: delavec — 85 šilingov na teden, upokojenci — 26 šilingov.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ivan Cankar:

MATER JE ZATAJIL

Toplo je bilo in sneg se je tajal na strehah; kapalo je dol, in kaplje so se leskete v soncu. Po cestah so hodili lepo oblečeni ljudje.

Mati je prišla prezgodaj pred šolo. Na velikem prostoru je bilo še vse mirno; okna visoke hiše so se bleščala in včasih se je začul glas učitelja, ki je govoril v šoli z rezkim in zvenečim glasom.

Od daleč je prišla mati; iz vasi je prišla, ki je bila dobre štiri ure od mesta. Njeni škornji — moški škornji, ki so segali do kolen — so bili vsi blatni, tudi krilo z zelenimi rožami. V desnici je imela dežnik in veliko culo, ki je prinesla v nji srajce in par novih škornjev za Jožeta, v levici pa je držala velik robec in v vozlu je bila shranjena desetica, ki jo je bila prinesla za Jožeta.

Mati je bila trudna in lačna, kupila si ni zjutraj nič kruha, zato da je ostala tista desetica cela. Noge so jo bolele, in kašljala je, njen obraz je bil suh, globoke jame so bile v licih. Hodila je po trgu počasi gor in dol in gledala na okna, ki so se bleščala kakor da bi bila pozlačena.

V šoli je zazvonilo; zvonilo je dolgo, in nato je nastal šum in ropot. Iz velikih vrat se je vsulo vse polno študentov; najprvo tisti mali iz nižjih razredov — kričali so in se podili po trgu; za njimi večji študenti — stopali so bolj resno in visoko.

In prišel je tudi Jože v gruči veselih tovarišev.

Ugledal je mater — zelenorožasto kmetiško krilo, visoke blatne škornje, rdečo jopo, na glavi pisano ruto, prevezano zadaj, in veliko culo in nerodni dežnik.

»Ali ni to tvoja mati?« ga je vprašal tovariš.

»To ni moja mati!« je odgovoril Jože.

Sram ga je bilo zelenorožastega kmetiškega krila, visokih škornjev, rdeče jope in rute in dežnika in velike cule; v tej culi so bile njegove srajce, ki jih je šivala mati ponoči, in so kapale njene solze nanje.

Skril se je v gručo in šel mimo.

Mati pa je stala in gledala s skrbnimi očmi. Kmalu je šum ponehal, samo po malo so prihajali študenti iz šole, potem je zazvonilo in vse je bilo spet tiho.

Že se je mati napravila, da bi šla na stanovanje Jožetovo in da bi tam čakala nanj. Ko je storila par korakov, se je spomnila, da se je morda zamudil kje v šoli, in se je vrnila in čakala.

Noge so jo bolele; naslonila se je ob zid in gledala gor na okna, ki so bleščala v soncu; čakala je do poldne. Opoldne je zazvonilo v šoli in tudi zunaj je zazvonilo; od vseh strani so se oglasili opoldanski zvonovi. Zašumelo je spet, in z šole so se vsule goste gruče. Mati je prišla bliže, čisto blizu k velikim vratom in je iskala Jožeta. Ni ga bilo. Vse je spet utihnilo; prihajali so samo še učitelji, bradati, resni, in so se ozirali nanjo.

Zaskrbelo jo je v srcu; prestrašila se je in prišlo ji je na misel, da leži morda zelo bolan doma in da čaka nanjo, da kliče svojo mater. Hitela je na stanovanje in noge so se ji tresle.

Jože je bil doma; sedel je za mizo in je imel knjigo pred sabo. Ko je odprla duri, je takoj vstal in prišel nasproti.

»Kdaj pa si prišel?«

»Ob enajstih.«

»Kaj me nisi videl, ko sem te čakala?«

»Nisem Vas videl!« je odgovoril Jože.

Popoldne sta šla po lepi cesti; vse hiše na desni strani so se praznično svetile; svetle kaplje so padale od žleba in so tolkle veselo ob kameniti tlak. Jože je spremljal mater, ko se je vračala domov. Tiščal se je blizu k nji in jo je držal za roko. Pri srcu mu je bilo, da bi se skril in da bi zajokal na glas. Srečavali so ga tovariši in tudi tisti tovariš ga je srečal, ki ga je vprašal pred šolo: »Ali ni to tvoja mati?« Jožeta ni bilo več sram — zaklical bi na glas: »Glejte, to je moja mati!«

Hodil je zraven matere, na njegovi duši pa je ležal greh in ga je tiščal k tlom, tako da so bile njegove noge trudne in težke. Hodil je zraven matere kakor Judež zraven Kristusa.

Zunaj mesta se je poslovila in Jože se je bil namenil, da bo pokleknil in da bo skril glavo v njeno krilo: »Mati, zatajil sem Vas!« — Toda ni pokleknil. Ko je bila mati že daleč, je zaklical za njo:

»Mati!«

Mati se je obrnila.

»Zbogom mati!« je zaklical in tako sta se ločila. Od daleč je še videl, kako je hodila počasi po blatni cesti; njeno telo je bilo sključeno, kakor da bi nosila na ramah veliko breme.

Jože je šel domov in je sedel na veliko culo, ki jo je bila prinesla mati in je zakril obraz z rokami in je zajokal.

Greh je ležal na njegovi duši, in vse solze ga niso mogle izprati; zdrknile so ob njem kakor ob trdem kamenu...

Dolgo je od tega, in greh leži na njegovi duši, težak in velik kakor prvi dan, in tako je zdaj njegovo življenje vse polno žalosti in trpljenja.

Potovanje v megli

(Nadaljevanje s 3. strani.)

V kopalni banji sedeč narekuje šef marshalizirane Evrope stenografu:

»V Londonu — v rajonih Shadnell, Whitechapel, Limehouse, Stepney — so velikanske kolonije bajt iz pločevine in razbite opeke... To lahko spremenimo v dober business z naglim organiziranjem uvoza izgotovljenih hiš.«

RIM

Jaz sem zadovoljen z vami, gentlemani!

Rim je sprejel Hofmana s ploho, smradom po gnilem sadju, po bencinskih hlapih, in z razcapanimi berači. V širokih ulicah Aventina stoji pred poslopjem Urada za najemanja poljskih delavcev množica ljudi. Hofman veli vozniku, naj ustavi. Kakor pred tisoči let li gospodarji tu izbirajo sužnje: po odpornosti, po mišicah, po moči, po zdravju...

V širokih hlačah z narammicami, držeč v eni roki čašico kave, v drugi cigaro, hodi pred Italijani, kakor je pred dvema dnevoma hodil pred Grki, in jim daje navodila.

Marshallov plan ima v vidu skoraj popolno likvidiranje italijanske industrije. Amerika daje Italijanom vse. Da, da vse. Levičarski tisk kriči, da so cene v primeri s predvojnimi zrasle petdesetkrat. Neumnost, na to se požvižga. Da je v državi dva milijona brezposelnih in da pet milijonov delavcev nima polne zaposlitve. Kaj za to? Saj ni treba, da bi prav vsi delavci dobili delo. Sami to dobro veste, prav tako dobro kakor jaz. Jaz sem zadovoljen z vami. Bodite pogumni in še enkrat pogumni, gentlemani! Skupaj z vami bomo kmalu opravili z vsemi temi kričači...

PARIZ

Obisk v Montmartre

V Parizu čakajo mistra Hofmana neprijetne brzojavke in telefonski pogovori z Washingtonom. Polagoma postaja vedno bolj jasno, da Marshallov plan ni pomagal ameriški ekonomiji. V Nashuaju, v državi Hampshire, so zaprli tekstilno tovarno »Tekstron«, dva tisoč delavcev je ostalo brez dela. Zaprli so tudi tovarne v Mainvilleju, Brocktonu, Doveru, Fontonu.

Zvečer je šel v Montmartre. Treba se je razvedriti, pregnati težke misli, treba se je pošteno previhrati. Toda ne more se previhrati. Ženske ga ne mikajo. In ponoči, ko hodi peš po starem, dobrem, veselem Parizu, se mu ne zdi ne dober ne vesel, ampak samo star in umazan.

Dva moška prihajata iz stranske ulice.

»Američan?«

»Američan!« je odgovoril.

»To je tisti, čigar slika je v današnjih časopisih«, razlaga mož s čepico. »To je tisti, ki nas rešuje. Ko bi mu jih naložili, kakor se spodobi?«.

Nekaj trenutkov molčijo vsi trije. Paula Hofmana je stisnilo za srce. Nato je slišal besede, po katerih mu je odleglo.

»Ne maram mrhovine!« je slišal.

Dež prši. Hofman sede v taksi. Ne, po Parizu ni dobro pešačiti.

DOMA

Ljudje vedo, kje je resnica, kje je laž

Naslednje jutro leti proti domu.

In nenadoma se mu zazdi, da ga Evropa spremlja z utrujenim, izmučenim pogledom. Občutek tega pogleda je tako stvaren, da se ozira. Ne, zdaj ni ničesar razen zrcalnega okna. Marshallizirana Evropa je zakrita očem. Siva megla je zakrila celino.

Nekam tesno mu postaja. Je že skoraj leto, odkar potuje iz Zedinjenih držav Amerike v zapadno Evropo in obratno. In uspehi? Nobenih. V Zedinjenih državah se bliža kriza... Marshallov plan gre k vragu. Treba je delati bolj odločno in bolj energično. Pognati v tek oboroževanje, trgovati z orožjem!

Po mikrofonu kliče krmarja. To pa je drug krmar, čeprav salutira tudi po vojaški navadi.

»Moj stari krmar je ostal v Evropi?« vpraša Hofman.

»Ostal je brez dela in se tam zapil,« je bil odgovor. »Kaj pa naj bi delal, sir? Köln in Hamburg je bombardiral, po vojni pa ne more toliko zaslužiti, da bi vzdrževal družino.«

Mister Hofman molči. Potem se je spomnil, čemu je poklical krmarja, in vpraša:

»Na kateri strani je Rusija?«

»Tam,« odgovori krmar in oči se mu zasvetijo: »Tam je Sovjetska zveza.«

Ta veteran se nič ne razlikuje od prejšnjega. Vsi gledajo v tisto stran. In ko govorijo o Sovjetski zvezi, jim postanejo oči drugačne.

Krmar je odšel. Paul Grey Hofman gleda na ocean. Kakor prej plovejo v Evropo »libertyji« in lajnari. Potem, ko bo podpisan Severnoatlantski pakt, bodo »libertyji« vozili namesto tobaka in žvečilnega gumija tanke, topove, strojne puške in granate.

Koga pa bomo oborožili s temi topovi in strojnicami?

Preveč je ljudi na svetu, ki vedo, kje je resnica, kje je laž, čigava je prihodnost in komu so vojne potrebne.

(Ljudski tednik)

22

PREŽIHOV VORANC:

POŽGANICA

»Le glejta me, le glejta me! Tako me je danes gledal tudi tisti Logarjev zelenjak, ki so mu že začele habe rasti in katerega sem po pasje nagnala. Minili so tisti časi, ko je Šoga vsakemu potrebežu dobro storila! — Povem ti, Maklin, Šoga danes ni več tista, kakor je bila še včeraj! Nenadoma je prišlo nadme! Začelo se je tisto noč, ko sem bila pri Gnidi, od takrat pa me ne izpusti več... Kakor da bi neki nov, svež dih potegnil po dolini, me je prebudilo. Vse me žene naprej, samo naprej... Ne vem, kam me žene, ali žene me iz blata v čistost.«

Umolknila je in njen hlepeči, vroči glas je napolnil vzdušljivo ozračje tesne sobe. Po kratkem premolku se je sklonila čez mizo in skoraj šepetaje nadaljevala:

»Da, takrat... po tisti noči me je prijelo. Videla sem, kako so nagnali Tepana, videla sem Repeževega Roka, Naraglava, Kordeža... videla sem Gnido... In sem rekla: Ali nisi ti — Šoga, tudi človek, tudi ženska, tudi mati?... Ali nimaš istih pravic in istih dolžnosti do življenja, kot drugi? Ali res ne moreš drugače živeti? Prej sem se čutila samo — prezirano — zdaj ne več. Zdaj čutim, da spadam k tistim, s katerimi živim, s katerimi delam. In tako moč čutim v sebi, da bi vriskala, da bi šla naprej... kar naprej... Ali me razumeš — Maklin, ali me razumeš?«

Njen glas je bil skoraj proseč.

»Razumem te — Šoga!« je s prijaznim glasom rekel Maklin. Bilo ga je skoraj strah.

»In zato sem se odločila: tako ne gre dalje, tako nočem več živeti! Sklenila sem, da se vpišem v tvojo organizacijo, in zato sem prišla k tebi...«

Zaslišal se je kratek, sunkovit jek iz Maklinknih ust, Maklin pa je rekel s prestrašenim glasom:

»Ti — pa v stranko...«

»Da — jaz hočem v stranko — v organizacijo — takoj! Čutim, da ne morem sama živeti! To, kar me je popadlo, je prišlo od drugih in zato moram z njimi, z vami. Če ostanem sama, propadem!«

Maklin se je nekoliko pomiril in rekel:

»Ali si resnično sklenila, da boš prenehala z dosedanjim življenjem? Ali boš prenehala piti?«

»Drugače bi ne bila prišla k tebi! — Ali sem že prej kdaj prišla? Ali sem že kdaj tako govorila? Sam dobro veš! Vi mi morate pomagati! Ali nisem mati kakor druge? Ali sem res dobra samo zato, da grejem potrebeže? Fej te bodi! Toda sama ne morem! Zdi se mi, da če le minuto ostanem na mestu... sama... le eno minuto, pa ne bom mogla naprej in bom že spet izgubljena... Zato me vzemi v organizacijo...«

Maklin je vstal in videlo se mu je, kako so ga Šogine besede prevzele.

»Vidim, Šoga, da te je res prijelo. In to je dobro! Le drži se tako, mi ti bomo pa pomagali.«

»Ali me boš vpisal?« je pomirjeno vprašala Šoga.

»Bom! — Predložil bom odboru in ta te bo sprejel!«

Šoga je vstala. Na njenem obrazu je zdaj sijal globok, srečen mir in njen glas je bil vdan, ko je rekla:

»Lahko noč! Zdaj pa lahko grem — tako lahko, kakor bi bila kar druga.«

Ko je Maklinka zaprla za njo vežna vrata, je skoraj planila nazaj v sobo, objela še zamišljenega moža in zaihtela:

»Kaj pa je to, kaj je to...?«

»To je svoboda!...«

»Tako ne more dalje!...«

Novi glasovi so zaskoviknili iz vedno splošnejšega zbora podobnih klicev, glasovi, ki so bili nedavno zamrli, a ki so se začeli oglašati vedno odločneje in kljubovalneje.

Iz Guštanja, iz Prevalj, iz Pliberka, iz Velikovca... iz dvorov, graščin, iz magacinov, izza pisalnih miz...

»Tako ne more dalje...!«

»Red se mora povrniti... red mora biti...«

In nekega dne je iz tega skovikanja niknila meščanska garda v Pliberku, Guštanju, Prevaljah, Dravogradu...

Njeno geslo je bilo:

»Samo za javno varnost, mir in red!...«

Po perzonalih, po grabnih je završalo:

»Zbirajo se, se že zbirajo...«

Ljudje, ki so prve dni prevrata izginili, se poskrili v mišje luknje, so začeli počasi tipaje — prihajati na svetlo, drug za drugim. Za trgovcem Zimmerlom si videl rudniškega uradnika Pernikaca, za njim starega župana Vurzerja, za Vurzerjem paznika Onuka, za Onukom je prišel na prešuš vojni liferant Lušin, za Lušinom učitelj Likeb, za Likebom se je pojavil sam žandarmerijski komandant Tepan...

Ljudje so začeli škripati z zobmi:

»Zbirajo se — pripravljajo se.«

Meščanske garde so se rodile kot prve edinice tistih sil, ki jih je ljudska jeza strla ob prvem navalu.

»Nam je le za red in mir...«

Na Pipana, Maklina, Logarja, Čopa, na Mlinarja, Ozima, Pasterka so navalili perzonali, grabni, bregovi.

»Oni se zbirajo — a vi čakate!... Kaj čakate — za vraga? Mi nočemo čakati...!

In kot bi se slinilo iz širokih, brezzobnih in zlobnih čeljusti, je po dolini dlesnilo počasi, prilepljivo, uspavajoče:

»Red in mir... red in mir...!«

»Tako ne gre dalje!«

(Dalje)

Po naši zemlji

„Borimo se za izvedbo plana“

Obisk pri delovni brigadi v Mačkovcu pri Postojni

Slovenski narod se v sklopu jugoslovanskih in vseh svobodoljubnih narodov ni izkazal samo v času narodno-osvobodilne borbe v vsej svoji zrelosti, ampak tudi danes, ko so utihnile brzostreljke in eksplozivi, z nezmanjšano silo in odločnostjo gradi in ustvarja novo življenje in lepšo bodočnost.

Po velčastni zmagi nad fašizmom v onih nepozabnih majskih dneh leta 1945 pa so jugoslovanski narodi nemudoma šli v delovno borbo, da iz razvalin in ruševin zgradijo novo lepo domovino, da zgradijo nova mesta, vasi, mostove, železnice in ceste, tovarne, šole in zadružne domove. Še več, ves narod izgrajuje tudi sebe, pometa s starim krivičnim socialnim redom, ustvarja pravičen socialni red, socializem, skratka novega človeka v novi svobodni domovini. Ves narod se je z navdušenjem in brez oklevanja odzval klicu domovine in tekmuje v vsakodnevni borbi, da čim prej uresniči začrtane naloge in izpolni petletni plan.

Uspehe dela in truda slovenskega delovnega ljudstva smo videli tudi mi, ki smo bili o binkoštnih dnevih na izletu v svobodni domovini, na vsakem koraku.

In tisto popoldne, ki smo ga preživljali v svetovno znani Postojni, smo napravili zanimiv izlet k delovni brigadi v Mačkovec pri Postojni. Predsednik okrajnega odbora, nam je oskrbel kamijon in odpeljali smo se, prijetno razpoloženi, v postojnsko okolico, v zeleni gozd. Ustavili smo se pred lično hišo, kjer je nastanjena delovna brigada, ki v tamkajšnih hribih seka les in dela hlode, trame, jamski les. Velik transparent z napisom »Borimo se za izvedbo plana« nas je pozdravljal na slavoloku pred vhodom v prostore. Del brigade se je nahajalo doma, ostali so bili na delu v hribih. Samo mladi ljudje, mladinci in mladinke, so prihiteli k vhodu, da so nas po pristni slovenski prijaznosti pozdravili in povabili v svojo sredo. Tovariš Andrej je v našem imenu tovariše in tovarišice iz brigade z primernimi besedami prisrčno pozdravil, boroveljski pevci so zapeli »Od Urala do Triglava«, nakar se je eden izmed brigadirjev zahvalil in poudaril veliko zanimanje mladine tudi v tej brigadi za Slovence na Koroškem. V trenutku so bili vzpostavljeni najiskrenejši tovariški odnosi z mladinci in mladinkami brigade in med nami. Razgovarjali smo se neprisiljeno kakor doma. Tovariši in tovarišice so nam razkazovali svoje prostore in pripovedovali o svojem delu in uspehih, ki jih ni lahko doseči, toda delajo z veseljem in navdušenjem za izvedbo plana. Po trudapolnem delu in doseženih uspehih pa posvečajo čas razvedrilu, fizkulturi in izobrazbi duha. Le prehitro jim mine čas v tovariškem složnem delu in potem jih zamenja druga brigada. Poleg resnega in stvarnega izmenjavanja misli smo doživljali tudi prijetno družabnost. zadonela je tu in tam pesem, prisrčen smeh in dobra volja, kakor med to zdravo, veselo slovensko mladino drugače biti ne more.

V hiši, kjer je nastanjena brigada, se pod pritličjem nahaja soba podobna kleti, žalostnega spomina na najtežjo dobo slovenskega naroda. V tej sobi so fašistični rablji zasliševali in mučili one junaške žrtve slovenskega naroda, ki so se kljub silni nevarnosti uprle krivici in nasilju. Zdelo se je, da so stene še odmevale od stokanja mučenih nesrečnih žrtev, da so stene še oškropljene s toplo slovensko krvjo, spet pa so zatopljene v globok molk, ker fašistični trinogi niso izvlekli iz žrtev niti ene besede izdajstva. Stene so poslikane z nečloveškimi zločinskimi tipi fašističnih obrazov in s sramotilno sliko, ko Kristus na križu vleče k sebi fašističnega vojaka.

Večerni mrak je legal na zemljo, ko smo se polni novih vtisov poslovili od delovne brigade v Mačkovcu in se vrnili v Postojno.

Brez socialne enakopravnosti ni narodne enakopravnosti

Naš razgovor v Bilčovsu je med drugim nanesel tudi na vprašanje narodne zavednosti v naših krajih. Tovariš Ogris je pripovedoval, da pred desetletji tudi v Bilčovsu ni bilo tiste narodne zavesti, kakor je danes. Gospodarska odvisnost širokih plasti ljudstva od gospodarsko močnejših in odločilna beseda bogatih in velikih posestnikov v vsem javnem in upravnem življenju, posebno v občinskem zastopstvu, ker po večini je bilo tako, da je bil najbogatejši kmet tudi župan ter je bila njegova beseda najbolj važna in tehtna, je vplivala tudi na miselnost in narodno zavednost vaščanov, ker narodnost so smatrali za politično prepričanje. Nihče se ni brigal za dvig socialne zavesti vaškega malega kmeta, bajtarja in kmečkega delavca in imeli so za samo po sebi umevno, da sme in more odločiti v vseh javnih zadevah samo tako imenovana višja in bogatejša plast v občini.

Temu primerno je bil prikrojen tudi občinski volivni red, da ne govorimo o volitvah v takratni deželni in državni zbor. Volivni upravičenci za občinske volitve so bili razdeljeni v tri razrede. V prvem razredu so bili vele- in veliki posestniki, torej bogatini, vaški kapitalisti, v drugem razredu so volili srednji kmetje in v tretjem razredu pa mali kmetje in bajtarji. Najlepše pri vsem tem pa je bilo, da je pripadlo prvemu razredu, čeprav številčno najmlajšemu, največje število občinskih odbornikov, imeli so trikrat večjo pravico, in so na ta način pritegnili občino vedno nase in je izšel iz vrst bogatašev tudi župan, ki je bil navadno odpadnik in narodno mrzeč človek in je gospodaril skoraj neomejeno. Drugemu razredu je bila glasovalna pravica že znatno omejena. Tretji, številčno najmočnejši razred, razred ljudstva v pravem pomenu besede, pa je bil v volivnih pravicah že tako zelo prikrajšan in stisnjen, da pri volitvah, predvsem pa zaradi pomanjkanja razredne zavesti, ni niti nastopil samostojno, ampak je v svoji hlapčevski ponižnosti dal pri volitvah svoje glasove le prvi skupini, vladajočemu razredu velposestnikov in bogatašev, ki so bili, kakor že omenjeno v pretežni večini tudi naši nasprotniki.

Šele v teku let, z napredkom splošne ljudske prosvete in s prvimi početki razredne zavesti malega človeka, so se opogumili volivci tretjega razreda in postavili lastno kandidatno listo, šli so v volivno borbo in si izvojevali župana iz vrst ljudstva. To je bil brez dvoma uspeh in korak naprej, da so množice začele slutiti svojo socialno in nacionalno moč. Spoznanje o potrebi socialne borbe si je utiralo le počasi skozi neštete ovire in zapreke s strani reakcionarnih, nazadnjaških krogov, a vedno bolj spoznavamo, da brez socialne enakopravnosti ni narodne svobode. Danes smo se koroški Slovenci enodušno vključili v veličastno borbo na strani naprednih narodov za nov, pravičen družabni red, kjer ne bo socialnega izkoriščanja in narodnega zatiranja, in korakamo po poti, ki jo kaže narodom mogočna Sovjetska zveza in svobodna domovina Jugoslavija.

Mladina se pripravlja na Mladinski dan

Vsak prosti čas in posebno nedelje izrabi naša mladina, organizirana v Zvezi mladine za Slovensko Koroško, za izobrazbo svojega duha in telesa s čitanjem naših knjig in časopisov, za sestanke, izlete in fizkulturo. Pritem delu izpolnjuje in izgrajuje sebe in širi ideje naše organizacije v vrste vse mladine, zato se krog mladincev in mladink v Zvezi mladine za Slovensko Koroško vedno bolj širi in prodira v vsako našo vas tudi v celovški okolici.

V nedeljo, 12. t. m., na primer, je bil sestanek mladincev in mladink v Bilčovsu. Kmalu se je zbralo preko dvajset vedrih, živahnih mladih ljudi. Kakor drugače biti ne more, je mladina začela sestanek z našo pesmijo. Tovariš Korej je imel govor in je spet poklical v spomin naloge in cilj, ki ga hoče mladina doseči z delom in borbo organizirana v Zvezi mladine za Slovensko Koroško. Del svojega govora je posvetil pripravam za bližajoči se mladinski dan. Mladina je pokazala veliko zanimanje in navdušenje in bo dala vse sile iz sebe za najboljši uspeh mladinskega dneva.

Potem smo se peljali v Kotmaro ves, kjer smo se sestali s kotmirškimi mladinci in mladinkami. Skupno smo se podali na travnik in smo vadili proste fizkulturne vaje, vse za mladinski dan. Tovariš Vladimir, znan kot dober harmonikaš, pa nam je igral naše melodije. Nato smo še zapeli pred Rutarjem v Kotmari vesi partizanske in narodne pesmi, nakar se je razvila neprisiljena, prisrčna prosta zabava.

SLOVENSKA FIZKULTURNA ZVEZA
vabi na
ustanovni občni zbor
ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 8. uri v prostorih Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, v Celovcu, Salmstrasse 6.

Vabljeni delegati naj se občnega zbora zanesljivo udeleže!

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobrli vesi, vabi na veseloigro »Ženitev«, ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 15. uri, v Narodnem domu v Dobrli vesi. Na sporedu so tudi vložki domačih pevcev in šmihelskih tamburašev.

Pridite v obilnem številu! Odbor

Kmečka zveza za Slovensko Koroško
naznanja

Občni zbor v Kotmari vesi, v gostilni pri Mežnarju, **bo dne 29. junija 1949, ob 10. uri.**

V nedeljo, dne 19. junija 1949, ob 11. uri, bo v Železni Kapli pri Kolarju kmečko zborovanje.

V sredo, dne 29. junija 1949, ob 14.30 uri, bo v Zmotičah pri Prangerju občni zbor Kmečke zveze za občino Bekštajn.

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM NAČRTU

4

»V državi Maine puste vsako tretje ali četrto leto krompir v zemlji, da tam segnije«.

Zdaj pa še nekaj zadnjih novosti iz časopisov.

V zahodnih državah Severne Amerike zopet sežigajo žito namesto kuriva kakor leta 1921.

V nasadih bombaža goje hrošče, ki uničujejo semenje.

Tovarnarji avtomobilov izdajajo milijone dolarjev za odkup in uničevanje že rabljenih avtomobilov.

Parobrodne družbe uničujejo na stotine parnikov in motornih ladij.

Ta blaznost je zajela tudi druge dežele.

V Lancashiru na Angleškem so lastniki tekstilnih tovarn zavrgli med staro železo na tisoče tkalnih priprav.

V Egiptu je vlada ukazala, naj se zmanjša namakanje bombaževih nasadov, da bi se žetev zmanjšala.

V Braziliji sipljejo v morje na tisoče vreč kave.

Lastniki čajnih nasadov na Ceylonu ne pobirajo čaja, temveč ga puste, da segnije na polju.

Nemška revija »Mednarodna rudarska ekonomija« poroča, da se izkoplje na svetu več premoga, kakor je potrebno.

Ameriška revija »Novosti mehanične konstrukcije« dokazuje, da moderni stroji prehitro delajo in da se je treba vrniti k starim počasnim strojem, zato da se zmanjša proizvodnja.

Član naše Akademije znanosti, Vavilov, je imel pred kratkim v Akademiji predavanje o svojem potovanju po Ameriki in Zapadni Evropi. Takole pripoveduje:

»Svetovno poljedelstvo pada v težko in globoko, neizbežno krizo. Poljsko delo ni več donosno in milijoni hektarjev zemlje leže v divji zapuščenosti. Sam nisem gospodarstvenik, toda udeleževal sem se konferenc poljedelskega gospodarstva in nikoli ne bom pozabil izleta, ki smo ga napravili, da se prepričamo, kaj se dogaja v poljedelskem področju. Bil je to izlet v zapuščene kraje.«

Nekoliko dalje govori Vavilov o žalostni sliki, ki jo nudijo na sto tisoče zapuščenih hiš, in to ne morda v kakšnih pozabljenih in odljudnih krajih dežele, temveč ob železniški progi, ne daleč od vseučiliškega mesta Itaka. Ista slika, samo še bolj žalostna, se je ponovila v državah Guatemali in Hondurasu, kjer si mogel videti mlade nasade banan, ki so bili zapuščeni, ker niso bili več donosni. Razen tega, kar smo videli s svojimi očmi, so nam ljudje pripovedovali o zapuščenih sadovnjakih z neobranim sadjem. Pripovedovali so, da je v Kaliforniji velik zapuščen sadovnjak poln pomaranč, ker gospodarji niso vedeli, kaj bi naredili s plodovi. Ko smo potovali po Kaliforniji vzdolž nekega pomarančnega sadovnjaka, smo slišali, da so neki potniki govorili: »Dobro, da se jih je letos bolezen lotila, sicer ne bi vedeli kam s pridelkom.«

Kaj to pomeni? Ali so ljudje zblazneli? Sežigajo rž, izlivajo mleko v reko, uničujejo avtomobile, potapljajo ladje!

Čemu to delajo? Komu to koristi? To gre v prid gospodom Foksom in Poksom. Gospod Foks je sežgal nekaj vlakov žita, da bi dvignil ceno rži. Gospod Poks je ukazal izliti v reko deset tisoč steklenic mleka, da bi mleko ne bilo prepoceni. Istočasno pa izjavljajo zdravniki v Njujorku, da vsak četrti otrok mesta gladuje.

Ugledni angleški dnevnik »Times« piše: »V trgovsko četrt mesta Inglanda (Arkansas v Zedinjenih ameriških državah) je snoči navalilo pet sto farmarjev bombaževih in koruznih polj, kričeč na ves glas: »Kruha in dela hočemo«! Pri tem so grozili, da bodo oplenili mestne trgovine, ako ne bodo dali jesti njim in njihovim otrokom. Niso pustili govoriti niti odvetniku mr. Georgeju Morisu, ki jih je hotel pomiriti, temveč so dalje vpili: »Mi hočemo jesti in to takoj« in »Dajte nam dela, pa vas ne bomo vznemirjali«.

Amerikanci s ponosom govore: »Vsak ameriški delavec ima dve sto trideset mehaničnih sužnjev.« Ako seštejemo stroje, kolikor jih je v vsej državi, ter ugotovimo, koliko delavcev nadomeščajo, tedaj vidimo, da je ta trditev resnična.

Če je tako, kako je potem mogoče, da na milijone ameriških državljanov trpi tako pomanjkanje vseh življenjskih potrebščin? Zakaj?

Zato, ker vsi ti mehanični sužnji, vsi ti krasni stroji, niso last vseh Amerikancev, temveč samo poedincev. Samo en »avtomobilski kralj« Ford ima 60 tovarn v Ameriki in 28 tovarn v drugih deželah. On ima svoje železnice, svoje ladje, svoje rudnike, svoje gore, svoje reke. Ako bi zbrali vse delavce njegovih tovarn z njihovimi družinami vred in bi jih naselili na enem kraju, bi dobili mesto, ki bi štelo tri milijone prebivalcev. To je prav tako, kakor če bi vsa Moskva delala za enega človeka.

Samo en človek je lastnik teh strojev, zato morajo milijoni delati samo zanj.

4. Sovjetska zveza in Zedinjene države Amerike

Mi imamo malo mehaničnih sužnjev. Vsak ameriški delavec ima 230 mehaničnih pomočnikov. Vsak sovjetski delavec ima samo 20 mehaničnih pomočnikov.

(Dalje)

Naše kmečko gospodarstvo v luči nove podražitve

S 1. junijem tega leta se je podražila cela vrsta življenjskih in gospodarskih sredstev, ki jih potrebujejo široke plasti delovnih ljudi v mestu in na vasi. Ta splošna podražitev je uspeh pogajanj, ki so jih za hrbtom ljudstva vodili merodajni vladni krogi s predstavniki interesnih zastopstev. Vse kaže, da so bili povod tej podražitvi temni nameni in načrti zakrknjene reakcije za oboroženo utrditev svoje protiljudske politike, da na ta način podaljša svoj obstoj v Avstriji. Ker v državnem proračunu te postavke niso vnesli, je bilo treba za to potrebni denar dobiti na drug način. Temu naj služi sedaj splošna podražitev.

Ta podražitev ima za kmečko gospodarstvo občutne posledice. Električni tok stane mesečno za prve 3 ha obdelovalne zemlje 9 šil. (prej 6 šil.) in za vsaki nadaljnji ha obdelovalne zemlje 1.10 šil. (prej 70 gr). Poleg tega stane vsaka kilovatna ura 25 grošev (prej 15 gr). Pavšalna tarifa za elektromotorje v kmetijstvu znaša sedaj na prvih 5 ha 5 — 7 šil., za vsaki nadaljnji ha 30 — 50 gr. Poštne pristojbine so se podražile za 50 odstotkov, železnica za 33 odstotkov. Pristojbine za koleke, ki so potrebni na vsako vlogo, ki jo odpošljemo oblastem, na vsaki dokument in potrdilo, so povišali kar za 100 odstotkov. Poleg tega je sklenjeno tudi povišanje davka na blagovni promet za 50 odstotkov, kar bo privedlo do zvišanja cen vsega, kar bomo kupili. Sladkor pa stane od 7. junija naprej 4.10 šilingov za kg.

Istočasno s to splošno podražitvijo pa je napovedano, da bodo cene kmetijskim pridelkom padle, ker je odpovedana podpora cen iz državnega, tako imenovanega »podpornega« fonda. To se je očitno že pokazalo pri krompirju, ki je prišel s 1. junijem v prosto prodajo in kjer je rečeno, »da s tem datumom pade tudi državna podpora k ceni krompirja«. Padec cen lahko pričakujemo tudi pri žitu in pri živini. Zgovoren primer za to je, da sta se kruh in pecivo podražila za okoli 70 odstotkov, moka pa samo za okoli 25 odstotkov. Vse kaže, da gre ta podražitev le v korist pekov in umetnih mlinov, za kmeta se bo pa položaj poslabšal.

Pa tudi v kolikor so zvišali cene svinjam, bo šlo to le v korist veleposestnikom, ki imajo na desetine glav svinj; kmet pri tem ne bo ničesar izkupil. Najjasnejšo sliko daje cena mleku, ki je zvišana samo za 2 — 4 gr. pri litru. Mleko ne gre skozi roke mnogih prekupčevalcev in predelavcev, kakor žito in sladkorna pesa. Iz cene mleka najbolj razvidimo, da bodo od celotne podražitve imeli korist samo živilska industrija in prekupčevalci. Podražitev pa tudi nikakor ne bo prizadela veleposestnika, kajti on bo letos napravil svoje dobičke s svinjami in s tem, da se mu obeta, da bo rž in pšenico preko kontingenta prodal po prosti ceni. Poleg vsega je na tako dobrem položaju in ga oblasti tako izdatno podpirajo, da ga v kapitalističnem sistemu ničesar ne more omajati.

Kakor so žrtev podražitve delavske družine, tako so žrtev tudi kmečke družine. Tekoči izdatki brez davkov se bodo povišali za več kot polovico, gospodarski dohodki se bodo pa zmanjšali. Povišalo se bo pa tudi neposredno plačevanje davkov in drugih pristojbin zaradi tega, ker vsako obdavčenje blagovnega prometa plačata potrošnik in drobni proizvajalec.

V vsakodnevnem življenju vidimo, kam nas je privedlo kapitalistično gospodarjenje zadnjih let. Inflacija 1945, ko so se zamenjale nemške marke za šilinge, je prizadela samo delovne ljudi. Pri splošni podražitvi v letu 1947 so cene kmečkih pridelkov ostale za 300 do 800 odstotkov za cenami strojev, orodja, obutve in obleke, cementa, železnine in gnojil. Denarna reforma decembra 1947 je požrla vse prihranke, s katerimi bi sedaj lahko zboljšali naše gospodarstvo. Obvezno oddajo in nakup na nakaznice so izrabljali vedno v našo škodo. Ponovna podražitev vsega, kar potrebujemo, pa pomeni korak bliže gospodarski propasti in je obenem dokaz, da je naša gospodarska propast neizbežna, če bomo še naprej dopuščali, da bo tuja gospoda gospodarila z nami in zapravljala naše imetje in našo zemljo.

Učimo se iz skušenj in spametujmo se: Ista gospoda, ki nam je naprtila sedanjo podražitev in povišanje davkov, nam je naprtila tudi prvo in drugo inflacijo in vso dosedanje podraževanje. Kmečki zastopniki v državnem zboru, v vladi in kmetijski zbornici se pri vsem nikdar niso izkazali kot glasniki potreb kmečkega ljudstva, temveč vedno kot naduti gospodje in izkoriščevalci. Tukaj ni razlike med Krausom, Grafom, Gruberjem ali Steinerjem. Tem ne moremo več zaupati, združiti se moramo v močne kmečke odbore in tako braniti naše pravice in naš gospodarski obstoj.

— ž — r

Silos - steber kmetije v nastajajoči gospodarski krizi

Mlekarstvo — naša bodočnost?

»Mleko in prašiči, to je edino, kar se bo še izplačalo«, slišiš pogosto modrovati naše gospodarje spričo vedno hujše gospodarske krize in stiske. To naziranje naših kmetovalcev je deloma upravičeno in se opira predvsem na izkušnje iz dobe pred letom 1938. Toda spričo razvoja razmer v tako imenovanem »svobodnem gospodarstvu« ameriškega kova, ki se nam ponuja v vedno jasnejši in neugodnejši luči, bo ostalo mlekarstvo in prašičjereja pri nas donosno le tedaj, **če bo zagotovljena tozadevna zaščita s strani države,** to se pravi, če se bo tudi v tem pogledu lahko uveljavilo nekakšno **plansko gospodarstvo,** kakršno izvajajo v sosednih ljudsko-demokratičnih državah. Iz najnovejših poročil s svetovnega trga je razvidno, da je celo klasična dežela mlekarstva, Danska, v mlekarski proizvodnji zašla v največje težkoče. Skrčiti je morala izdelovanje slovitega danskega masla na najmanjši obseg in se preusmeriti na izdelovanje sira, ker je Amerika tako zelo dvignila proizvodnjo masla in ker so se na svetovnem trgu pojavile tudi tolikšne količine margarine, da je evropska proizvodnja masla deloma zgubila vsako možnost konkurence.

Silaža - predpogoj donosnosti mlekarstva

V planskem gospodarstvu ali ob primerni državni zaščiti pa bo vsekakor mlekarstvo s prašičjerejo pri nas do nadaljnjega ostalo še edina več ali manj donosnejša kmetijska panoga. V ta namen pa bomo morali postaviti rejo molznih krav **na donosnejšo podlago.** Predvsem bo treba **pridelati več sočne kisle krme oz. silaže za zimo.** Morali bomo misliti na to, da docela spremenimo način pridelovanja in shranjevanja krmil, tudi trav in detelj.

V »Slovenskem vestniku« z dne 4. t. m. smo kalkulirali z dnevnimi obroki silaže od 20 do 25 kg. Izkušnja pa je pokazala, da srednjetežka krava prenese in dobro izrabi tudi še 30 do 40 kg kisle krme na dan. Ob tolikšni silaži in dodatku 6 do 7 kg sena mora krava dnevno dati 12 do 14 litrov mleka in ostati kljub temu pri dobri reji. Čeprav bi pa kravi pokladali toliko dobrega sena, kolikor ga žival hoče in more požreti (15 do 18 kg), bi pri tem mogla dati le do 9 litrov mleka dnevno. (Ako bi ga slučajno dala več, bi šlo to na račun njene telesne teže in njenega zdravja). Kaj nam pove ta primer? Ta primer nas uči, da je **za dobičkanosnost reje molznih krav in za donosnost celotnega našega gospodarstva potrebno, da tudi večji del trav in detelj za krave okisamo. Trikrat več da krava mleka, če ji določeno množino trave ali detelje pokrmimo svežo ali skisano, kakor pa če je posušimo in pokrmimo kot seno.** Velikanske so namreč izgube na redilnih, beljakovinastih snoveh vsled sušenja in silno veliko snovi rabi žival po nepotrebnem za žvečenje in prebavo **suhe krme.** Posušili naj bi torej samo toliko trav in detelj, da bi dobila žival dnevno le 7 kg sena ali 5 kg suhe detelje ali 3 kg suhe lucerne. Vso ostalo **obsežno krmo** bi dali molznicam predvsem v obliki silaže in sicer približno 35 kg na dan. Predpogoj pa je, da za pripravo silaže uporabimo kot podlago koruzo ali sončnice, da pa temu dodamo tretjino detelje, lucerne, graščice ali trave. Ako bi imeli na razpolago amisil, bi dodatek znašal lahko tudi polovico in več.

Če bi beljakovinasti dodatek detelj in trav izostal ali pa bil znatno manjši od tretjine ali pa če bi poleg silaže mesto samega sena, detelje oz. lucerne pokladali slamnato rezanico, bi morali na kravo dnevno krmiti približno še četrt do pol kilograma oljnih tropin na 20 kg silaže.

Posamezne neuspehe pri kisani krmi ali pokvarjenje moramo pripisovati predvsem ostarelim ali nedozorelim še preveč sočnim zelenim, za kisanje namenjenim krmilom ali tudi nepravilnim načinom kisanja, nezadostnemu tlačenju, nezadostni zadelavi z ilovico, nezadostnemu obvarovanju pred dostopom zraka itd.

Gradnja silosov

Kočljivo je sedaj samo vprašanje gradnje silosov. Da bi na splošno mogli graditi **betonske silose** z državno podporo, ni mnogo upanja. Saj se celo s tolikšno propagando najavljena akcija za gradnjo gnojišč in gnojničnih jam vsled pomanjkanja cementa nikamor ne premakne. 1 m³ gradnje betonskega silosa stane približno 60 šilingov, državni prispevek znaša 30 šil., vendar mora pri temu posestnik na svoje stroške izvesti kopanje zemlje, dostaviti pesek ter pomožne delavce. Vsled današnjih težkoč pri zgrajevanju betonskih silosov pa bi se kljub temu ne smeli odreči silnim prednostim kisanja zelenih krmil.

Izkušnja je pokazala, da je mogoče tudi v zemskih jamah ali silosih iz lesa pripraviti ravno tako dobro silažo kot v betonskih jamah ali stolpih. Glavno pri vsaki obliki kisanja je, da za kisanje namenjeno zeleno čim finejše zrezano krmo docela zavarujemo pred vodo in zunanjim zrakom. Tudi k gradnji lesenih silosov država oz. dežela (po izjavi merodajnega referenta kmetijske zbornice) načelno ne odreka podpore, ako je gradnja izvršena tako, da je silos docela nepropusten za vodo in zrak. V Sloveniji smo uporabljali s prav zadovoljivim uspehom lesene silose že pred 25-leti. In v Savinjski dolini je bil celo tesarski mojster, ki se je specializiral na gradnjo lesenih silosov. Leseni silosi imajo tudi precejšnje prednosti. Saj so polovico cenejši od betonskih (ako imamo cenen les sami na razpolago), so toplejši in nedovzetni za kisline kisane krme ter nič dosti manj trpežni od betonskih stolpov.

Kdor bi se zanimal za gradnjo lesenih silosov, naj sporoči Kmečki zvezi za Slovensko Koroško in njen gospodarski svetovalec bo na licu mesta ob priložnosti službenih potovanj ali tudi kak četrtek v pisarni dal morebitna potrebna gradbena pojasnila.

Kočuški

DROBNI NASVETI

Odganjanje jastrebov. Vsled mile zime imamo letos tudi več škodljivih ptičev in živali kakor druga leta. Ponekod v posebno velikem številu opažamo jastrebe, ki odnašajo piščance in odganjajo ptice — pevke.

Znano je, da se ptice — roparice boje svetlikajočega stekla. Ako torej na droge nataknemo steklenice ali steklene krogljice, kakršne uporabljamo na vrtovih za kinč, ter droge pritrdimo na drevesa ali na kake stebriče, jastrebi kaj kmalu izginejo.

Hudobne krave. Kakor so pogosti slučaji, da postanejo biki hudobni in to največkrat zato, ker z njimi nepravilno ravnamo, tako so redki slučaji hudobnih krav. Vendar najdemo tudi krave, ki se zaletavajo na paši ali pri napajanju v ostalo živino in ji z ostrimi rogovi povzročajo često hude rane. Posebno nevarno je, če zabodejo v trebuh brejih krav, ki potem največkrat zvržejo, kar je za kmečko gospodarstvo velika nezgoda in škoda.

Če hudobne krave niso posebno dobre molznice, je najboljše, da jih prodamo. Včasih so pa take krave tako dobre molznice, so redno vsako leto breje in imajo lepo razvita teleta, da bi jih bilo škoda odstraniti.

Za ublažitev udarcev z rogovi napravimo krogle iz lesa, velike v primeru 5 do 6 cm. Do dveh tretjin globine jih zvrtamo v obliki konic rogov. Te krogle nataknemo hudobni kravi na rog. Da jih krava ne izgubi, prevrtamo kroglo počez in prav tako rog z malo luknjico, skozi katero vtaknemo žebelj, ki ga na koncu lepo zavijemo. Tako je krogla z žebljem pritrjena na rogu in jo krava ne izgubi. Čim krava v svoji hudobnosti sune drugo kravo, je udarec zaradi ploščnate oblike krogle brez nevarnosti, medtem ko bi enako močan udarec z ostro konico nezavarovanega roga pomenil resno nevarnost za udarjeno žival.

Prva pripustitev 14 letne kobile. Nekdo ima 14 letno kobilo, katero doslej še ni pripustil. Vprašal nas je, če je dobro, da tako staro žival vodimo k žrebcu. Ker bi stvar zanimala tudi druge konjerejce, sporočamo, da ni priporočljivo, da tako staro kobilo pustimo v prvič obrejiti. Nevarnosti pri porodu so prav velike.

Ali je petelin za nesnost kokoši sploh potreben? Ne. Na število in debelost jajc petelin nima nobenega vpliva. Nesnost je predvsem odvisna od pasme, starosti živali in pravilne sestave krme. Tudi so po petelinu oplojena jajca manj uporabna za konzerviranje oz. za shranjevanje. Kure tudi manj kvočejo, če ni petelina. Petelin vso rejo samo po nepotrebnem podražuje. — Ako redno dokupujemo enodnevne piščance — kar se dandanes že zelo močno izvaja — nedonosna reja petelina prav lahko izostane. Ako ima katera gospodinja drugo mnenje in druge izkušnje, prosimo, da nam to sporoči.

Topla, suha in nepropustna prevleka tlaka (poda v hlevih)

Marsikje po naših hlevih so tla iz betona ali opeke, a niso pokrita z deskami. Da bi bila takšna tla v primeru pomanjkanja tople in mehke stelje kljub temu topla, je priporočljivo, da tla iz betona ali opeke pokrijemo s pribl. 2 cm debelo plastjo malte iz manesita (steinita). Steinit varuje tla pred vlago, ki prihaja iz podtalja. Steinit ima v zalogi firma Eizenberger, Celovec 10. Oktoberstr. 19. Podrobnejša pojasnila o tem daje gospodarski svetovalec Kmečke zveze za Slovensko Koroško.

RAZVOJ KMETIJSTVA V *novi Jugoslaviji*

Kmetje zadružniki dobijo tudi počitniške domove

Medtem ko naš kmečki človek gara leto in zimo in še ne more opraviti vseh del pravočasno, niti misliti ne more na to, da bi vsaj enkrat na leto za par dni izpregel in pošteno odpočil, daje ljudska oblast v Jugoslaviji možnost rednega letnega dopusta.

Kmetijske obdelovalne zadruge so dobile navodilo, naj se člani med seboj pogovore, kdaj bo šel ta ali oni na dopust. Vsak zadružnik ima pravico do dopusta. Svoj dopust lahko preživi na letoviščih. V dobi dopusta ima 50 odstot. popusta pri vožnji z vlakom, ladjo ali motornimi vozili ter 25 odstot. popusta pri oskrbi v državnih gostinjskih podjetjih, kopališčih in letoviščih. Popust pri oskrbi velja od 1. septembra do 1. aprila naslednjega leta, ker v poletnem času bo le redko kateri zadružnik vzel dopust.

Republiška zveza kmetijskih zadrug v Ljubljani je sklenila, da bo kmetom zadružnikom v mestecu Poreč ob Jadranu, ki leži med Puljem in Koprom organizirala letovišče. V ta namen je vzela v najem dve večji stavbi, kjer bo stalno prostora za 50 do 60 zadružnikov. Nadalje namerava Republiška zveza kmetijskih zadrug po drugih letoviških krajih postopoma zgraditi počitniške domove, ki bodo imeli prostora za 100 do 150 gostov.

Kako preprečimo brcanje krav pri molži?

Brcanje krav pri molži ne smemo pripisovati hudobnosti, marveč prizadevanju, da se krava obvaruje bolečin. Stare krave brcajo predvsem le takrat, ko jih damo na pašo. Telice, ki so prvič telile, pa ne brcajo samo na paši, temveč tudi v času, ko stojijo stalno v hlevu. Pri molži večkrat zmočimo vime z mlekom, vsled česar se seski v vetru ali na prepihu hitro osušijo in razpokajo. Nežno kožo vimena obvarujemo pred razpokanjem s tem, da jo namažemo s kakšno mastjo. Če pa krava pri molži kljub temu brca, operemo vime z mlačno vodo in ga potem dobro otremo s svinjsko mastjo. Po molži vime spet operemo, da ga s tem očistimo vseh mlečnih delcev. Na to ga ponovno namažemo s kakšno dobro mastjo. Najboljši za to je vazelina ali pa glicerin. Vime je na ta način v nekaj dneh ozdravljeno in brcanje krave odpravljeno.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogris odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec, Salmstraße 6. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec, Klagenfurt 2, Postschließfach 17, Tiskal „Kärntner Volksverlag GmbH." Celovec, 10.Oktober-Str. 9.